

УЕБ ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗЯСНЯВАНЕ НА МАТЕМАТИЧЕСКИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЗАСТРАХОВАНЕТО В ТРИТЕ МУ ФАЗИ

Христо Добрев, Николай Кюркчиев

4003 Пловдив, бул. „България“ 236,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”,
Факултет по математика и информатика
hristo@dobrev.biz, nkyurk@uni-plovdiv.bg

Резюме: През последните 10 години се наблюдава засилен интерес към модернизиране на професионалното обучение на актьорите и съдържанието на образователните актьорски програми, съобразени със световните традиции и тенденции [6 – 9] (вж. също и проблемната статия [4]). В предлаганата статия ще разгледаме модул от уеб приложение за изясняване на математическия механизъм на застраховането в трите му фази [3], [11].

Ключови думи: уеб-приложение, застраховане, актьор

1. Основни цели

Приложението позволява на бъдещите актьори да изследват и анализират застрахователния механизъм в трите му фази – риск в перспектива, застрахователна перспектива и застрахователна отговорност, като се изпълняват задължителните контроли за споменатите фази (включително действието на закона за намаляващата (маржинална) възвръщаемост) и удовлетворяването на основното уравнение в застраховането: премия = очаквана загуба + флукутация + административен план + печалба [1].

Приложението не изисква инсталиране и не е обвързано с операционна система. Скоростта на изчисление и сигурността на данните се контролира от сървър. Всички използвани данни и изчисления могат да се архивират.

С помощта на създадения интерактивен визуален интерфейс потребителите могат бързо и лесно да анализират данните. За целта им е предоставен избор от вероятностни разпределения. Към системата могат да се добавят и допълнителни разпределения [2].

Въвеждането на данни е улеснено като се позволява използването на файлове в .CSV формат. Всички резултати могат да се запазят в .PDF формат и да се отпечатаат.

2. Изисквания към приложението

Основните изисквания към приложението са:

- да предоставя контролиран достъп до системата;

- да позволява управление на ролите на потребителите;
- да поддържа архив на използвани данни, разпределения и изчисления;
- да поддържа архив на действията на потребителите;
- да позволява използването на данни в .CSV формат;
- да позволява редактирането на данни чрез уеб редактор;
- да позволява добавяне и редактиране на вероятностни разпределения;
- да изчислява застрахователна премия и перспектива;
- да представя резултатите от изчисленията в динамични таблици;
- да представя резултатите от изчисленията в динамични графики;
- да предлага запазване на резултатите в .PDF формат;
- да е отворено за функционално допълване.

3. Структура на приложението

3.1 Потребителска система

Системата разделя потребителите на две роли – администратор и потребител.

3.1.1 Администратор

- управлява ролите на потребителите;
- има достъп до всички архиви;
- създава и редактира общи разпределения.

3.1.2 Потребител

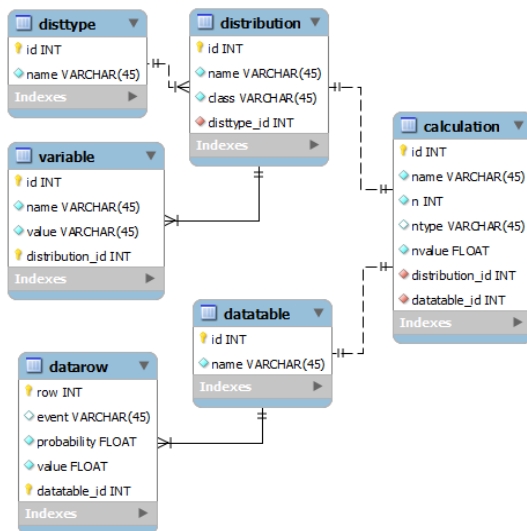
- получава свободна регистрация за ползване на приложението;
- има достъп до лични архиви.

3.2 Платформа

Уеб приложението е реализирано чрез програмна платформа Bonfire [12], изградена върху Модел-Изглед-Контролер (Model-View-Controller) архитектура.

3.3. База данни

Приложението използва СУДБ MySQL. Структурата на данните в модула за изясняване на математическия механизъм на застраховането е илюстрирана на фигура 1.

Фигура 1. Схема на база данни

3.4. Потребителски интерфейс

Интерактивността на интерфейса е постигната с JavaScript и JQuery [13]. Използвана е платформа Bootstrap [14] и скриптове HighCharts [15], Tablesorter [16].

4. Работа с приложението

При вход в системата потребителят се регистрира с потребителски акаунт.

ММЗ
Регистрация
Вход

Вход

Име или е-мейл

Парола

Запомни ме

Нова регистрация [Регистрирай се сега](#) · [Забравена парола](#)

Фигура 2. Потребителски интерфейс - вход

От менюто изчисления влизаме в модула за изясняване на математическия механизъм.

Въвеждат се необходимите параметри за изчисленията – застрахователни обекти, изплатени щети за обект, други фактори.

Избира се подходящо разпределение от стандартни (общи за всички потребители) и частни (съставени чрез допълнителен модул). Всяко разпределение използва набор от променливи, които могат да се коригират.

Изчисляване на премия и перспектива

Име:	<input type="text" value="Пример 3"/>
Застраховани обекти:	<input type="text" value="100"/>
Изплатени щети:	<input type="text" value="1000"/>
Фактор флуктоации:	<input type="text"/>
Фактор админ. разходи:	<input type="text"/>
Фактор печалба:	<input type="text"/>
Разпределение:	<input type="text" value="Биномно"/>
n	<input type="text" value="10"/>
p	<input type="text" value="0.2"/>

Фигура 3. Потребителски интерфейс – форма за изчисления

След въвеждане на нужните стойности изчисленията се стартират чрез бутона „Изчисляване“. Формата остава вляво от резултатите за лесна корекция на параметрите.

Изчисляване на премия и перспектива

Име:

Застраховани обекти:

Изплатени щети:

Фактор флукутации:

Фактор единн. разходи:

Фактор лекаща:

Разпределение:

Пример 3 (21.03.2013)

Информация

Застраховани обекти: 100 единични обекта
Изплатени щети: 1 000
Разпределение: Биномно
 $\text{Binomial}(n, p) = \text{Binomial}(10, 0.2)$

Фигура 4. Потребителски интерфейс – резултати

Резултатите излизат в 7 раздела:

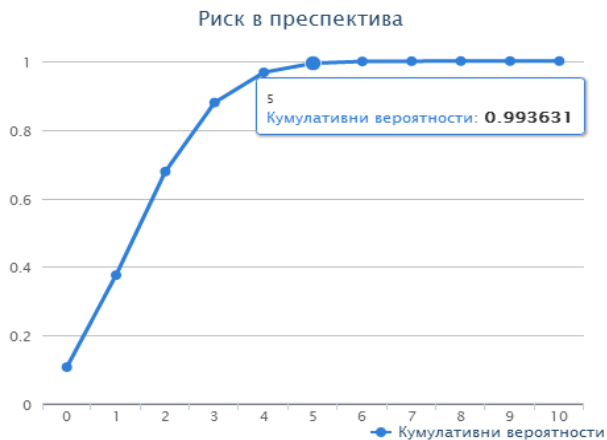
- Информация – Описание на използваните параметри при изчислението;
- Таблица 1 – Риск в перспектива;
- Таблица 2 – Застрахователна перспектива;
- Таблица 3 – Изпълнение на застрахователната отговорност;
- Таблица 4 – Застрахователна перспектива за презастрахователя;
- Таблица 5 – Застрахователна перспектива след редукция на риска;
- Таблица 6 – Застрахователна перспектива пред застрахователя и презастрахователя.

Всеки раздел показва резултатите с интерактивна таблица. Потребителят може да избира кои резултати да представи с графика.

Таблица 1 - Риск в перспектива

Брой пострадали обекти	Вероятности	Кумулативни вероятности	Общи загуби в зависимост бр. п. о.	Загуби с вероятност да се случат
0	0.107374	0.107374	0	0.000000
1	0.268435	0.375810	1000	268.435456
2	0.301990	0.677800	2000	603.979776
3	0.201327	0.879126	3000	603.979776
4	0.088080	0.967207	4000	352.321536
5	0.026424	0.993631	5000	132.120576
6	0.005505	0.999136	6000	33.030144
7	0.000786	0.999922	7000	5.505024
8	0.000074	0.999996	8000	0.589824
9	0.000004	1.000000	9000	0.036864
10	0.000000	1.000000	10000	0.001024
Общо	1.000000			2000.000000

Фигура 5. Потребителски интерфейс - резултати Таблица 1

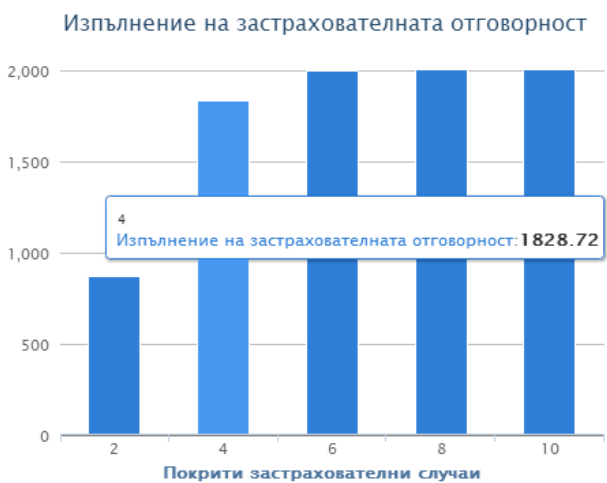

Фигура 6. Потребителски интерфейс – резултати Графика 1

Таблица 3 – Изпълнение на застрахователната отговорност

Резерв + премии	Покрити застрахователни случаи	Изпълнение на застрахователната отговорност	%
2000	2	872.42	43.6%
4000	4	1828.72	91.4%
6000	6	1993.87	99.7%
8000	8	1999.96	100.0%
10000	10	2000.00	100.0%

Фигура 7. Потребителски интерфейс - резултати Таблица 3

Фигура 8. Потребителски интерфейс – резултати Графика 3

Заклучение

Това уеб приложение отговаря до известна степен на съдържанието на образователните актюерски програми. В българското образователно интернет пространство липсва информация за подобна софтуерна разработка, създадена с такава цел. Надяваме се, че обучаваните ще могат да използват разработените софтуерни инструменти за предлагане на актюерски планове при настъпване на конкретни (моделни) застрахователни събития и да прилагат получените знания при решаване на конкретни задачи от областта на застрахователното дело. Това ще ги насърчи за придобиване на правоспособност на отговорен актюер.

Благодарност.

Тази статия се финансира частично от Проект N113-FMI-002 с Фонд “Научни изследвания” при Пловдивски Университет “Паисий Хилендарски” на тема: “Прилагане на ИКТ за създаване на научни ресурси в областта на математиката, информатиката и обучението” (2013 – 2014).

Литература

1. H. Behncke, Insurance mathematics, Osnabruck Univ. Press, 2000.
2. M. McLaughlin, Regres +, Appendix A, A Compendium of Common Probability Distributions, 1999.
3. Н. Чолаков – Едно мнение за риска и актюерните разчети в застраховането и социалното осигуряване, www.unwe.acad.bg
4. Сн. Костова, За професията и образованието на актюерите, Математика и математическо образование, Proc. of the Thirty Eighth Spring Conference of the Union of Bulgarian Mathematicians, Borovetz, April 1-5, 2009, 301-304.
5. Qualification Standards for Actuaries Issuing Statements of Actuarial Opinion in the United States, Washington, DC: American Academy of Actuaries, <https://www.actuary.org>
6. About Actuarial Examinations. BeAnActuary, <http://www.beanactuary.com>
7. Admission Requirements to the SOA. Spring, 2008; Basic Education Catalog. Society of Actuaries, 2008.
8. Program of studies, <http://www.actuarybg.org>
9. P. Embrechts, C. Kluppelberg, T. Mikosch, Modelling Extremal Events for Insurance and Finance, Springer Verlag, 1997.
10. M. Corazza, Cl. Pizzi, Mathematical and Statistical Methods for Actuarial Sciences and Finance, Springer - Verlag Italia, 2010.
11. Н. Кюркчиев, Избрани глави от приложната застрахователна математика, Електронно пособие за студенти от ФМИ на ПУ по дисциплината – Застрахователна математика, 2013.
12. Codeigniter development platform Bonfire, <http://cibonfire.com/>

13. JavaScript library JQuery, <http://jquery.com/>
14. Front-end framework Bootstrap, <http://twitter.github.com/bootstrap/>
15. Interactive JavaScript charts Highcharts, <http://www.highcharts.com/>
16. Client-side table sorting Tablesorter, <http://tablesorter.com/>

WEB APPLICATION FOR ACTUARIAL CALCULATIONS FOR INSURANCE

Hristo Dobrev, Nikolay Kyurkchiev

4000 Plovdiv, Bulgaria Blvd. 236,
Plovdiv University "Paisii Hiledarski",
Faculty of Mathematics and Informatics
hristo@dobrev.biz, nkyurk@uni-plovdiv.bg

Summary: During the last 10 years a growing interest in the modernization of vocational education of actuaries, the content of actuarial study programs, consistent with global traditions and trends [6 – 9] (see also problem paper [4]) is indicated. Web application for insurance actuarial calculations is explored [3], [11].

Keywords: web application, insurance, actuary